

Наталя ВОЛОС

фільми
без глядача

В УМОВАХ КИСНЕВОГО ГОЛОДУ

Фільм "Кисневий голод" молодого й талановитого режисера Андрія Дончика, поставлений за сценарієм, який він написав спільно з Юрієм Андруховичем, випущений українсько-канадською кінолабораторією "Кобза інтернешнел корпорейшен енд кобза джойнт вентуре" 1991 року. Оскільки фільм вийшов у Канаді, він не дістав широкого обговорення в українській пресі, проте викликав велику зацікавленість у західного глядача. 1993 року його демонструвало навіть американське телебачення. Субтитри англійською мовою роблять доступним його для англомовної аудиторії.

Головна ідея фільму - деформація людської свідомості в умовах імперії Зла. Фільм порушує проблему виживання в "табірній системі" (в цьому разі - армії, що фактично те саме), показує, як може протистояти мертвій машині все найкраще, з дитинства закладене в людині. Фільм побудовано на постійних сутичках і суперечностях цих двох систем, боротьбі живого і механічного з одночасним дотриманням розвитку сюжету. Можна сказати, ця боротьба і спричиняє подальший хід подій.

Дія відбувається наприкінці 80-х років в одному з підрозділів Радянської армії, де за "демократичних" часів перебудови панують безвідповідальність, ненависть одне до одного, бюрократизм і дух смерті. Смерть - не тільки у зброї, яка в солдатських руках. Завдання вижити постає перед кожним новим набором хлопців, які через рік автоматично змінюють свою прислужницьку роль на протилежну - і вже вони "діди", загроза для новоприбулих. Драма в тому, що, в принципі, кожний з них сам по собі непогана людина: кожний мріє про

домівку, хоче знову повернутися до свого попереднього "я" і забути про цей суцільний "рай".

Це дуже доцільний і об'єктивний фільм про суть радянського феномену. Скажімо, строк повернення додому солдата Бойка залежить від того, наскільки швидко він перестріляє всіх собак навколо. Після піврічного невисипання варті вночі викликають жалість у глядача і серед цих нещасних людей не спить лише Ленін - його погруддя з гострою борідкою, що впевнено виступає вперед, (незмінний атрибут усіх військових частин) нагадує про себе й у фільмі.

Взагалі, дотепна зображальна мова фільму вдало передає відразливі сторони радянської дійсності. Не тільки тому, що сама тема фільму красномовна. Фільм набирає потужної експресивності завдяки яскравим звуковим та зображальним ефектам.

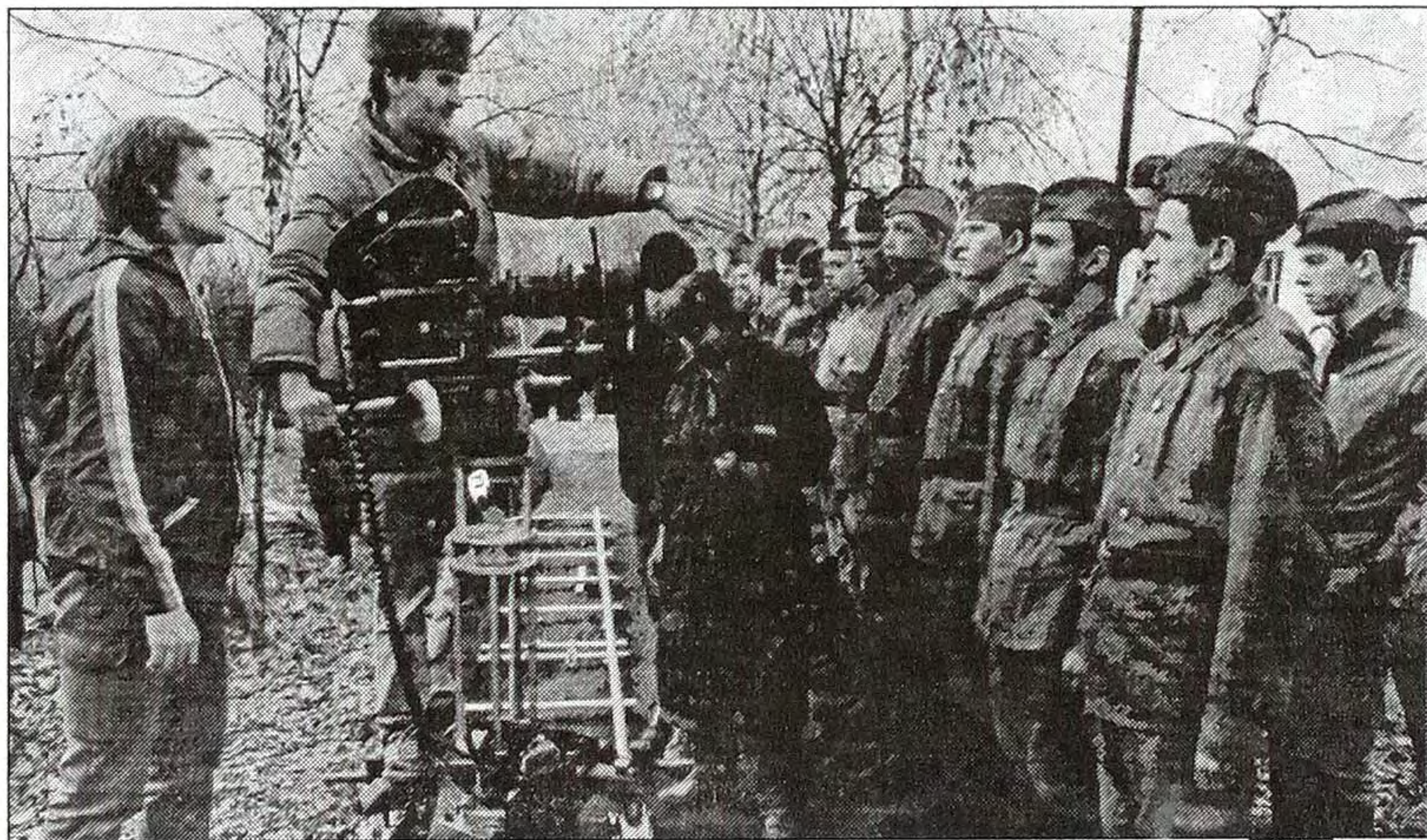
Андрій Дончик певною мірою ризикував, підбираючи для такого глибоко філософського фільму молодих акторів. Але вони виконали своє

завдання, можливо, тому, що самі пройшли цю школу. В цілому і ситуація, і події, і стосунки - все виглядає дуже природньо. Філософський аспект піднятих проблем і зображення реальних подій вдало гармоніюють між собою. Виразність, послідовність розповіді робить фільм доступним широкій аудиторії глядачів.

Звичайно, для колишньої радянської аудиторії цей фільм зайвий раз завдасть болю від споглядання тієї хвороби, якою вона була невиліковно хвора надто довгий час і ще раз підтвердить правильність її нового вибору. Західному ж глядачеві просто необхідно переглянути цей фільм, щоб ніколи не забувати, що таке справжнє Зло і задуматися ще раз про сенс свого життя.

Найголовніше, що навіть у такому "чорному" кольорі фільм не викликає відрази до життя. Навпаки, після його перегляду починаєш розуміти цінність і справжню красу життя. Напевне, у цьому і проявляється його мистецька сила - він виховує людяність.

Робочий момент зйомок фільму "Кисневий голод". Режисер А.Дончик. 1991.

**Рубрика включає відгуки на українські фільми останніх років, які фактично не з'являлися ні в кінотеатрах, ні на телеекранах.*